

Janus – fra fortid til fremtid

Janus et projekt med fokus på inddragelsens betydning for empowerment og kvaliteten i afklaringen af borgerens ressourcer

Janus-projektet henvendte sig til kvinder mellem 30-60 år. Dels sygemeldte fra a-kassen, hvor arbejdsevnen var vurderet truet. Dels kontanthjælpsmodtagere med problemer ud over ledighed. Projektet har afprøvet en lang række forskellige metoder til at inddrage kvinderne i arbejdet med deres egen afklaring og ressourceprofil. Afslutningsvis er der udarbejdet en model, der beskriver, hvilke former for brugerinddragelse der med fordel kan bruges over for specifikke problemscenarier.

Projektforløb

Efter at have gennemført et forprojekt med 6 personer på sygedagpenge i 2004 indsendtes i begyndelsen af 2005 en ansøgning til Socialfonden om støtte til projektet. Projektet blev bevilliget af Socialfonden og løb i perioden fra 11.8.2005 til 31.12.2006.

Deltagerne blev visiteret fra Nørre Djurs, Grenaa, Rougsø og den østlige del af Sønderhald Kommune (fra 2007 sammenlagt til Norrdjurs Kommune). Ved projektet var ansat 2 erfarne socialrådgivere: en projektleder på fuld tid og en projektkonsulent på deltid samt en deltidsansat sekretær. Hertil kommer forskellige gæstelærere og konsulenter. Der var 18 løbende pladser på projektet og i alt deltog 23 kvinder.

Der er gennemført en ekstern evaluering foretaget af Center for forskning i socialt arbejde. Evaluators er mag.scient.soc. Jens Guldager.

Mål for projektet:

Primære mål:

Afdække brugernes oplevelser af serviceydelsen.
Afdække brugernes forventninger til en serviceydelse.
Afdække udækkede behov hos brugerne.
Afdække medarbejdernes vurdering af en serviceydelse.
Afdække udviklingsbehov der kan give større brugertilfredshed.
Afdække faglige krav til kvalitetsopfyldelse.
Kompetenceudvikling blandt medarbejdere.
Forbedre dialogen mellem brugerne og det offentlige.
Koble kvalitet i arbejdet med ydelseskvalitet.

Sekundære mål

Afdække udviklingsbehov, der kan give større medarbejdertilfredshed/arbejdsglæde.
Forbedre dialogen mellem forvaltning og institutioner.

Projektets organisatoriske rammer

Projektet var placeret i socialforvaltningen og havde til formål at finde frem til, afprøve og udvikle metoder, der i særlig høj grad beforder og understøtter brugerinddragelse, empowerment, opkvalificering og tværfagligt samarbejde.

Norddjurs Kommune vurderer, at der er brugt mellem 3.000-5.000 arbejdstimer på projektet, dertil kommer et tilskud på 2 mio. kr. fra Socialfondens mål 3-midler (prioritet 2.1.b).

Inddragelse og dialog

Projektet har som hovedtilgang haft fokus på ressourcer frem for begrænsninger. Arbejdsmetoden har været gruppeorienteret. Begrundelsen for dette var erfaringerne fra forprojektet. Her var gode erfaringer med gruppeprocesserne, da borgerne hurtigt fik tillid til hinanden og socialrådgiverne, og de var meget støttende og opmuntrende over for hinanden.

Følgende metoder har været brugt i projektet:

1. Projektet var en arbejdsplads

Projektet skulle i videst mulig omfang fungere som enhver anden arbejdsplads. Ugentlig projektdeltagelse var 24 timer fordelt på 4 dage. Ugens 5. arbejdsdag bestod af hjemmeopgaver.

2. Genogrammer

Et genogram er en psykodynamisk metode, der bygger på familien. I projektet er den anvendt ud fra en systemisk tænkning. Tanken er, at familieproblematikker eller negative dominerende familiehistorier kan være en væsentlig barriere i forhold til at genindtræde på arbejdsmarkedet. Dertil kommer, at familieliv og arbejdsliv skal kunne arbejde sammen, hvis løsninger skal være holdbare. Når der igennem genogrammet kommer fokus på familiehistorien, får borgeren en ny indsigt i andre måder at tænke på og ikke mindst at handle på.

3. Livshistorier

Livshistoriefortællinger er en metode, hvor fortællingen om borgerens liv, fortalt af borgeren selv, er i hovedfokus. Livshistoriefortællinger er en metode til at forandre negative livshistorier til positive, og det er en metode til at arbejde med helhedssyn. Projektet har set det som en nødvendighed for at kunne komme med individuelle tilbud. Livshistoriefortællingerne er blevet brugt både på det individuelle niveau og i gruppe-sammenhæng.

4. Åbne systemiske samtaler og Outside Witness Groups

Systemisk orienterede samtaler er forandringssamtaler. De peger i høj grad på "hvordan"-elementet efter borgerens definition af det ønskede mål og ser dermed meget lidt bagud. Forandring ligger efter den systemiske tænkning i nutid og fremtid, sjældent i fortid. En Outside Witness Group (OWG) består af 3-6 projektdeltagere, som ikke er en del af det professionelle netværk. Mens en borger interviewes af en systemisk terapeut, lytter OWG og gør sig nogle tanker om, hvordan det sagte peger på en lignende situation i eget liv, og hvordan man med godt resultat handlede sig ud af den problematiske situation. Derudover brugte projektet også individuelle systemiske samtaler.

5. Familiesamtaler

Metoden lægger sig meget op ad genogrammet, men kræver i modsætning til genogrammet, at familien deltager aktivt. Familiesamtaler er konkrete samtaler i hjemmet eller i projekthuset med den samlede familie om situationen. Familiesamtalerne blev kun i ringe grad gennemført, da

projektdeltagerne mænd ikke ville deltage.

6. Inddragelse i og udførelse af de administrative opgaver

Målet var, at projektdeltageren selv stod for at udarbejde journal; selvfølgelig med rådgivning og vejledning fra projektmedarbejderne. Men projektets erfaring var, at de ressourcer som projektdeltagerne brugte på at skrive, var for store i forhold til, hvad de fik ud af dem. Derfor overtog projektmedarbejderne opgaven, og den åbne journal blev gennemgået i de individuelle samtaler.

7. Ressourceprofilen som procesredskab

Projektdeltagerne lavede i videst mulige omfang deres egen ressourceprofil. Formål var at skabe overblik over egen situation, egne kompetencer og egne ressourcer og give et redskab for projektdeltageren til at kunne se egen udvikling under gruppeforløbet, herunder at blive klar til at søge arbejde, at finde praktik og lignende. Ressourceprofilen blev evalueret sammen med projektdeltageren og blev brugt som proces- og evalueringsværktøj på egen udvikling og fremskridt. Både projektmedarbejderne og evaluator mener, at produktet var nogle meget gode og anvendelige ressourceprofiler.

8. Dialogbog

Dialogbogen er en metode/redskab til at sikre brugerinddragelse. Projektdeltagerens egen bog, hvor alle relevante akter er gemt. Det er bl.a. udskrift af journal, handleplan, praktikaftaler, lægelige akter, ressourceprofil etc. Projektdeltagerne får dermed noget skriftligt og fysisk at mærke og måle deres udvikling på. En fysisk manifestering af samtaler, aftaler og fremskridt hen imod et liv på arbejdsmarkedet.

9. Superbrugere, brugerråd og stop-op-dage

Projektet arbejdede med en særlig måde at sikre brugerinddragelse på. Indledningsvis blev der udpeget en række superbrugere, hvis funktioner var tænkt som parallel til det danske arbejdsmarkedssystems brug af tillidsrepræsentanter, sikkerhedsrepræsentanter osv. Deres opgave var udover at indføre de nye projektdeltagere i gruppen og i projektet generelt også at planlægge de fælles projektmøder for alle deltagerne. Disse blev kaldt brugerråd. Ud over brugerråd blev der også arrangeret stop-op-dage. Stop-op-dagene havde til formål løbende at evaluere projektets indhold og tilbud samt komme med ideer til det videre forløb.

10. Brobyggerfunktioner

Projektmedarbejderne og projektdeltagerne er i samarbejde brobyggere til alle eksterne samarbejdspartnere. Det vil sige forvaltning, læger, lægekonsulent, psykologer, faglige organisationer, ngo'er, arbejdsgivere, familie, AF, lokalpsykiatri, banker, behandlingsinstitutioner osv. Det var f.eks. konsultationer ved egen læge, hvor projekt-medarbejderen også deltog, hvis projektdeltageren ønskede det.

Effekt og forandring

Deltagerne i projektet var kendetegnet ved at være relativt tæt på at miste deres tilknytning til arbejdsmarkedet. Et væsentligt mål med projektet var en hurtig afklaring af den enkeltes ressourceprofil, så man hurtigt kunne pege på fremtidig forsørgelse, primært ved selvforsørgelse, sekundært ved oprettelse af arbejde på særlige vilkår og sidst ved tilkendelse af førtidspension.

Evaluator vurderer, at projektets forløb og resultater tegner et billede af et projekt, som deltagerne generelt har været meget eller ret tilfredse med. Generelt udtrykkes der stor tillid til projektmedarbejderne, ligesom graden af medejerskab/medindflydelse var stor. Der har været meget højt fremmøde, og flertallet af deltagerne er gået fra en passiv form for deltagelse til en aktiv

rolle. Alle på nær en deltager (den mest belastede) er blevet mere arbejdsmarkedspare og fået styrket deres ressourcer.

Pga. kommunesammenlægningen er projektets resultater ikke implementeret i forvaltningen. Medarbejderne har dog udtrykt stor interesse for de udviklede metoder.

Projektet beskriver en række bieffekter som følge af aktiviteten: Deltagerne fik øget viden om kvalifikations- og uddannelseskrav. Projektet gav positiv omtale af kommunen blandt borgerne, blandt andre professionelle på socialområdet og blandt de lokale virksomheder. Der kom fokus på behovet for at arbejde med de kommunalpolitiske målsætninger omkring borgerinddragelse.

Gode råd fra projektet

- Inddrag borgeren videst muligt, men ALTID ud fra borgerens præmisser og ressourcer.
- Forsøg at få et personkendskab til borgeren, gå i venlig, nysgerrig og anerkendende dialog med borgeren.
- Udarbejd klare politiske målsætninger for brugerinddragelse.